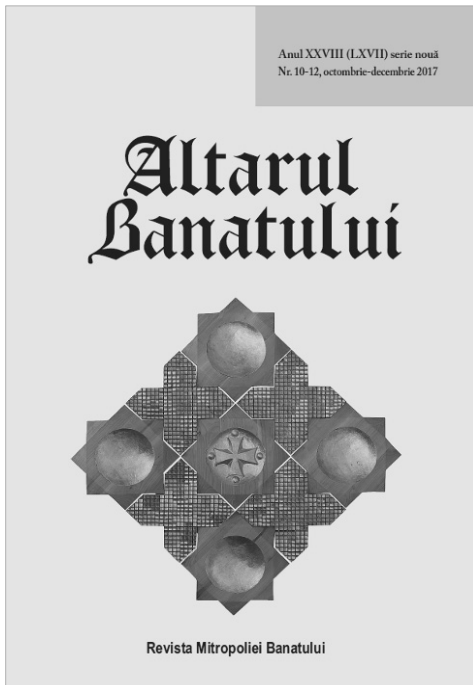

Recensio

Altarul Banatului.

Revista Mitropoliei Banatului. XXIX (LXVIII) új folyam, 2017/10–12
ISSN 2247-4382, ISSN-L 1453-4789, 159 old.

A teológiai folyóirat három karácsonyi pásztorlevelet, hét tanulmányt, egy prédikációt, *A múlt emlékei* rovatban két írást, a *Jegyzetek és kommentárok* rovatban három rövidebb dolgozatot, végül pedig öt könyvismertetést tartalmaz.

A három karácsonyi pásztorlevél szerzői: Ioan, Isten kegyelméből Temes és Bánság érseke; Timotei, Isten kegyelméből az Aradi egyházkerület érseke; Lucian, Isten kegyelméből Karánsebes püspöke. Mindhárom egyházi előljáró meleg szeretettel köszönti híveit a karácsonyi ünnepek alkalmából, és minden egyháztagnak Istentől megáldott, boldog karácsonyi ünneplést kí-

ván a maguk és a többi egyházi előljáró nevében.

Tanulmányok

Ioan Bude: *A szentségek és felszentelések újszövetségi alapjai.* (II.) 2. *A felszentelés.* A teológiai folyóirat jelen számában a hosszabb lélegzetvételű és folytatásban közölt tanulmány negyedik és ötödik fejezetét olvashatjuk. A negyedik fejezet *A felkenés szentsége a IV. evangéliumban* címet viseli. Ioan Bude esperes válogatott textusok alapján vizsgálja a felkenés kérdéskörét János evangélista, a szeretet hirdetője és megélője szemszögéből, és kiemeli annak rendkívüli fontosságát. *A felkenés Az apostolok cselekedeteiben* című ötödik fejezet Lukács evangélista második műve alapján követi Pál apostol missziói útjait, fáradhatatlan szolgálatát a gyülekezetek alapításában, és bemutatja a Szentlélek áldásait, valamint azoknak megnyilvánulásait az egyházban.

Florin Dobrei: *Hunyad megyei remetelakok – történelmi és teológiai észrevételek.* A szerző Hátszeg és annak környékén élt remeték és remetelakok sajátos világát mutatja be. Az itt megtelepedett remeteszerzetesek a világtól elkülönülve, magányt, szegénységet és a természet viszontagságait vállalva élték le életüket. Az őket megemlítő első írásos dokumentumok az 1390-es évekből származnak.

Adrian D. Covan: *A letört szárnyú angyal, avagy a boldogság elnyerésének hiánya. A teremtett világban megjelent rossz rövid teológiai bemutatása.* A rossz megjelenését sok bibliai elbeszélés szemlélti: ősszüleink engedetlensége, az özönvíz, a választott nép bálványozásai, Júdás apostol árulása stb. A szerző azt bizonyítja meggyőzően, hogy az ember első elbukását és az emberiség tragédiáját a „luciferi” gonoszság okozta.

Marian Pîrvu: *A Săraca kolostor ikonográfiájának célzatai. II. A második részlet.* A szerző, aki doktori címet viselő archidiakónus a Săraca kolostor szentképeit mutatja be: A Megváltó Krisztus születése; Jézus bemutatása a templomban; Jézus bevonulása Jeruzsálembe; Lázár feltámasztása; Jézus feltámadása; Mária elszenderedése. A kisebb méretű, hordozható szentképek közül pedig a következőket elemzi: Jézus megkeresztelkedése; Keresztelő János fejtétele; Szent Péter és szent Pál apostol.

Marius Florescu: *Ortodox missziói gondolatok egy korábbi „Missziói kurzus” alapján.* Nicolae Corneanu érsek könyvtári hagyatéka sok kéziratos teológiai munkát tartalmaz. Ezek között található a *Missziói kurzus* kéziratos köteg, amelyben három teológiai tanár előadásait olvashatjuk: Petru Deheleanu (kolozsvári ortodox teológiai fakultás), Vintila Popescu (bukaresti ortodox teológiai fakultás) és Corneliu Sârbu (nagyszebeni ortodox teológiai fakultás). A kéziratköteg elején az 1950. szeptember 9. dátumozás áll azzal a megjegyzés-

sel, hogy az 113 előadást tartalmaz, és annak litografált példányát megküldték Justinian Marina pátriárkának. A szerző az előadássorozat alapján ismereti az ortodox egyház missziói szolgálatának kérdéskörét.

Remus Căta: *A szentképek mint ég felé nyitott ajtók és ablakok.* A hit tartalma a lelkeség, és annak megélése – mondta Dumitru Stăniloie ortodox pap. Az ortodox egyház lelkeségi gazdagságának egyik megnyilvánulási jele a szentképek tisztelete. Isten szeretetének tetet öltése, a próféták csodatételei, az apostolok cselekedetei, a későbbi egyházatyák példái mind-mind útmutatók a jelenben élő ember számára. Isten Szentírásban adott szóbeli kijelentése a szentképek által ölt látható formát – mondja a szerző. Így a szentképek összekötő kapocsá lesznek a menny és a föld között. Remus Căta így összegzi tanulmányát: az ortodox templomok szentképei a mindenkori ortodox egyház látható szimbólumai.

Rafael Povîrnaru: *Az angyalok az egyház liturgiális dimenziójában.* Az angyalok legfontosabb szolgálata Isten kijelentésének hírül adása. A tanulmány első részében dr. Rafael Povîrnaru, aki szerzetespap (*ieromonah*), az angyalok eredetét, mennyei küldetésük fontosságát és szolgálatuk jelentőségét mutatja be. A tanulmány második része az egyházatyák angyalokról szóló tanításait ismerteti, harmadik része pedig az ortodox egyház angyaltanát fejti ki. Hangsúlyos az a gondolat, hogy az angyalok Isten teremtményei, és hogy megszámlálhatatlanul sokan vannak. Isten szabad akaratot adott nekik, akár csak az embernek, ezért beszélhetünk Isten ellen lázadó, engedetlen és elbukott an-

gyalokról. A szerző Origenész, Iréneusz, Khrüszosztomosz, Aquinói Tamás és más egyházi tanítók írásaiból merít. Az ortodox egyház kalendáriuma feltüntet olyan liturgiális szolgálatokat, amelyeket az angyalok tiszteletére végeznek.

Homiletikai rész

Üdvözülhetnek a gazdagok? Prédikáció a pünkösd utáni 30. vasárnapra. Alapige: Lk 18,24. Írta: Ionel Popescu. A gazdag ifjú története minden korban időszerű. Isten meghatározott időre adja a földi gazdagságot, hogy azzal „segíteni tudjunk a szűkölködők völgyébe jutott szegény testvéreinken”. Földi kincseinek bőségében a gazdag ifjú megfeledkezett lelke üdvösségéről. Ionel Popescu szem előtt tartja a bibliai párhuzamos ígehelyeket, és úgy bontja ki a textus üzenetét, hogy rámutat a gazdagság kísértéseire és veszélyeire, s eközben mindegyre felteszi a kérdést: üdvözülhetnek a gazdagok? A választ Jézus tanításában kapjuk meg: *Milyen nehezen mennek be az Isten országába azok, akiknek vagyonuk van. Könnyebb a tevének a tű fokán átmenni, mint a gazdagnak az Isten országába bejutni.* (Lk 18, 24–25)

Elődeink nyomában

Alin Cristian Scridon: *Egy elfelejtett esperes visszaemlékezései. Simion Cornea és az 1924–1929 közötti egyházi realitás.* A szerző a Román Ortodox Egyház diaszpórában élő gyülekezeteinek életét vizsgálta, és különös figyelmet fordított a magyarországi Gyula város ortodox püspöki levéltárának kutatására. A Gyulán szolgálatot teljesített Simion Cornea 1868. december 22-én szüle-

tett Aradon, ő lett az első diaszpórában szolgáló ortodox esperes, és visszaemlékezéseiben lejegyezte az 1924 és 1929 közötti évek egyházi eseményeit.

Constantin Cilibia: *A víz alatti Mrăcuna kolostor – a mártírkolostor.* A rövid dolgozat a Mrăcuna völgyében épült ősi kolostort mutatja be. Fennállásáról először egy 1453-ból származó dokumentum beszél, amikor is 20 szerzetes élt falai között. A kies völgyben épült kolostor a vaskapui vízerőmű megépülésével „merült víz alá” és semmisült meg.

Jegyzetek és kommentárok

Daniil pátriárka: *Dogmatikai megjegyzések (III).* A *Kegyelem és kegyelmi ajándékok* cím alatt a szerző azt fejt ki, hogy a kegyelem Isten rendkívüli ajándéka, s ennek pedig különleges megnyilvánulási formája a kegyelmi ajándék, amely mintegy „kegyelem a kegyelemre”. Ez kézzelfoghatóan nyilvánul meg bizonyos emberben. A *Megváltott és szent* cím alatt a szerző a következőt jelenti ki: „Isten minden szentje megváltott, viszont nem minden megváltott szent”. A szentek mindig „jó gyümölcsöt teremnek”, mint akik az öt talentum részesei. A harmadik és egyben utolsó cím: *Örökkévalóságunk alapjai.* „Názáret Betlehem alapja; Betlehem a Golgota alapja; a kereszt a feltámadás alapja; [...] a tetet öltés a megváltás alapja; a Kijelentés a Szentírás alapja; Krisztus mindnyájunk alapja; az örökkévalóság az idő alapja.”

Vasile V. Muntean: *A nagyszentmiklósi kincs. (Nébány hasznos tisztázás).* E rövid írás arról a kincsletről szól, amelyet a Temes megyei Nagyszent-

miklós határában egy szerb szőlősgazda ásott ki 1799-ben. Erről a felfedezésről sok cikk jelent meg Bécsben. A kincs 23 aranyedényből áll, össz súlyuk pedig majdnem 10 kg, és megtalálásuk óta heves viták folynak eredetüket illetően, mivel az edények nagy többségét nem ugyanabban az időben és műhelyben készíthették. A szerző többek között az edényeken olvasható feliratok megfejtésére összpontosít.

Nicolae Preda: *Az imarend az után, hogy a lélek elbagyja a testet (Rövid liturgiai ismertető)*. Az ortodox egyház előírja a

virrasztás és temetés alkalmával használandó imádságokat és azoknak rendjét. A fő hangsúly az ilyen alkalmakra összeválogatott zsoltárok éneklésén van. A szertartást a lelkész vagy kántor, rendkívüli esetben egy erre felhatalmazott gyülekezeti egyháztagnak végzi. A szerző ismerteti az ortodox egyház temetési szertartásainak liturgiáját, ugyanakkor új liturgiális elemek bevezetését is ajánlja.

Bányai László